

Scholarship and the modern world című, a Vassar college hallgatói előtt tartott beszédében (42—50 l.) utalva arra, hogy Amerikában nincsenek tisztában a tudományosság valódi értékével, kutatja és kifejti annak és képviselőinek elengedhetetlen kelleit. Annak — írja, aki kellő hajlandósággal és képzelettel rendelkezik tudományos teljesítményekre, csak kellő alkalmakra van szüksége, hogy tudományos pályára lépjen. Tudás, igazság, pontosság, az értelem őszintesége megannyi együtttható és egyúttal feltétel azok számára, akik tudományos pályára lépnek. Buzdító szövegét ezzel fejezi be: Őszintén kívánom önöknek, hogy örömet leljenek a komoly tudományosság művelésében, mert jól tudom, hogy ha ez megvalósul, életük nem fogja nélkülözni a belső megújulást és azon éltető értelmi erők folytonos megújódását, amely *nélkül* a szellemi nagykorúság hirtelen ránehezedik az ifjúkor reménységére, *amellyel* viszont évek multával is gazdagabb és fényesebb távlat nyílik meg számukra.

kj.

LAPSZEMLE

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. 1937/38.

1. sz. Zibolen Endre: *A középiskolai szelekció és a társadalom.* A középiskola szelektáló hivatása révén jelentős társadalmi hatóerővé is válik s épen e miatt — hivatásból fakadó szelekciójának a társadalommal való érintkezése miatt — éri sok támadás a társadalom részéről s ez nehezíti meg a szelekció tökéletes végrehajtását is. A társadalom szelekcióellenes felfogásának és törekvésének okai a következők: 1. „A középiskola felemás helyzete”, vagyis az a körülmény, hogy a szelekció révén nyert nagy befolyása „nincs arányban társadalmi súlyával, tekintélyével és függetlenségével.” 2. „A középiskola a társadalmi emelkedés és a szociális kiegyenlítődés színtere lett.” A mai korfelfogás és speciálisan a magyar „úr” fogalma az alsóbb társadalmi rétegek hatalmas tömegeit sodorta a középiskolába s ezek a szerint vannak megelégedve vele, hogy boldogulnak-e ott vagy sem, s az öngyilkossággal való fenyegetőzéstől a politikai befolyásig mindent igénybe akarnak venni az iskola ellen. Ezt a felfogást csak annak a beláttatásával lehetne megváltoztatni, hogy az értelmiségi pályán működő szülő gyermeke is mehet gyakorlati pályára, ahova a felfelé törekvő tömegből is vissza kellene térniök azoknak, akiknek nincs megfelelő szellemi képességük. 3. „Igen korai a szelekció” — ezt is hangoztatják. Pedig az élet igazolja helyességét: 70—80 %-ban jó tanulók állják meg helyüket az életben s akik ezen felül boldogultak, azok nem mindig a legtisztább eszközökkel érvényesültek. 4. Gyakori vád az is, hogy a pályaválasztás szempontjából is korai és káros a szelekció. E tekintetben kétségtelenül nehéz a kiválasztás, de a tapasztalt tanár mégis ritkán téved. 5. Nem támogatja a szelekciót az a felfogás sem, hogy ha az iskola az élet küzdelmeire nevelve megköveteli a szigorú fegyelmet és a kemény munkát, akkor börtönhöz hasonlítják s játékos, könnyed eljárást kívánnak a tanulókkal szemben. 6. Ugyancsak káros a szelekcióra a tantervi anyag értékelésében beálló gyakori változás is. A mai helyzet megváltoztatására feltétlenül szükséges a szelekció új alapokra fektetése, a társadalmi akadályoknak céltudatos társadalompolitikával való elhárítása, megfelelő iskolapolitika bevezetése, az első osztályba felvehető tanulók számának maximálása, bizonyos próbaidőnek vagy felvételi vizsgának az elrendelése és a tananyag célszerű reformálása.

Dr. Hári Ferenc: A nemzeti irodalom értékelésének új szempontjai Németországban. A nemzeti szocializmus világnézete a pedagógiai elveket átértékelte s szerző az irodalmi oktatással kapcsolatban mutatja be ennek az átértékelésnek az egyes fázisait. Már a világháború utáni évek szelleme elfordult a békeidők „alkultúrájától” s a kultúra, sőt az ember újjászületése lebegett előtte. Ez a szellem a német ifjúságot annyira eltérítette a klasszikus irodalomtól, hogy az irodalmi oktatás válságba került s az ifjúság oda jutott, „hogy életformát és nevelési eszményt maga keressen magának.” W. Schönbrunn szerint az „irodalmi sztrájk” megszüntetése érdekében meg kell láttatni az ifjúsággal az új Egységet, melyből az új nevelési eszmény és az új irodalomszemlélet fakadhat és ez — az expresszionizmus. Tehát ő még csak egy művészeti irányhoz köti az irodalom átértékelését s az expresszionizmus extázis momentumában látja ennek eszközét. A Sauer-Nadler-féle elmélet már „a népiséghez kötötten találja meg az új Egységet” — törzsi és táji alapon. Ebből fejlődik ki a nemzeti szocializmus értékskalája, melynek „lényege az ú. n. germán vonalban válik nyilvánvalóvá . . . s szempontjait a szabad germán parasztnemesség érzésvilága, a fajiság s a faji lélek elve és végül a fajidegen kereszténységgel való kemény szembehelyezkedés szolgáltatja.” Ebben az irodalomszemléletben legfontosabb a fajelmélet s minden irodalmi alkotást a germánság fensőbbségének az igazolása szempontjából kell elbírálni, még az objektivitás rovására is.

2. sz. *Bernolák Kálmán* az OKTE. LXXI. rendes közgyűlésén mondott elnöki megnyitóbeszédéből ki kell emelnünk a sajtóban megjelenő támadásokkal foglalkozó részt. Többek között a következőket mondta: „Egy-egy ily újságcikk, milyeneket különösen a bizonyítványkiosztások után vagy egy-egy diákttragédia alkalmával olvasunk, erősen hátráltatja az iskola munkáját és semmiesetre sem segíti elő a tanár erkölcsi, társadalmi megbecsülését, a tanulók között pedig határozott rombolást végez.”

Kardeván Károly: Egyetemi tanárok írjanak-e középiskolai tankönyveket? Az új III. osztályos német tankönyv megjelenésével kapcsolatban tiltakozik az ellen, hogy oly egyetemi tanárok írják a tankönyveket, akiknek a középiskolával semmi nexusuk nincs s esetleg nem is volt. E könyvek úgyis a középiskolai tanárok alapvető dolgozatai alapján készülnek, jogos tehát az a kívánság hogy a kivitel és az ezzel járó erkölcsi és csekély anyagi haszon is őket illesse meg.

3. sz. *Dr. Olasz Péter: A szuggesztió szerepe a családi és iskolai nevelésben.* A szuggesztióval kapcsolatos fogalmak tisztázása után a nevelők ezirányú feladatait állapítja meg. Fel kell ismerniök a gyermekre ható „titkos együttnevelőket,” s ha ezek neveléstámogató szuggesztióhatások, akkor hatásukat a saját szuggesztiójukkal fokozniök kell (multiplex szuggesztió), a nevelésromboló hatásokat pedig kontraszuggesztióval leszerelniök kell. Ügyeljen a nevelő arra is, hogy a szuggesztió ne váltson ki negatív hatást (repudiáció.) Végül pedig arra kell törekedni, hogy a növendekben a szuggesztált cselekmény értelmi meggyőződésé váljék.

4. sz. *Dr. vitéz Temes Győző: A diákság általános táboroztatása.* A cserkész-táborozások mintájára kellene megszervezni a diákság nyaraltatását, úgy, hogy a résztvevők testi, szellemi és erkölcsi fejlődését biztosítsuk, a nélkül azonban, hogy egyéni életük szabadságát észrevehetően korlátozzuk. A cél elérésének legfontosabb feltételei: 1. Ne felügyeljünk a diákokra, hanem foglalkoztassuk őket; 2. kor szerint osszuk csoportokra a táborozókat; 3. az érdeklődés ébrentartására rendezzünk versenyeket, írjunk ki általános pontversenyt s éremmel és egyéb módon jutalmazzuk

a legjobbakat. Így nem cserkészszek táboroztatása is megvalósítható, „de csakis gyakorlott cserkészvezetőkkel.”

Átányi István: A diáklevelezés. Az 1897-ben Franciaországban megindult diáklevelezési mozgalom fokozatos fejlődése útján alakult meg 1929-ben a diáklevelezési irodák nemzetközi nyilvántartó hivatala, amely világszervezetbe a magyar levelezési iroda is tartozik. A magyar iroda 1934-ben alakult meg hivatalosan, de már addig is sok magyar diák levelezett külföldi diákokkal a cserkészszövetség munkájának eredményeként. A cserkészszövetség elsősorban a fiúk levelezését propagálta s ennek tulajdonítható, hogy — a külfölddel ellentétben — nálunk még ma is főleg fiúk leveleznek. Ez a körülmény vetette fel a különmeműek levelezésének problémáját, amelynek elbírálását az iroda az iskolára bízta. Ebből a szempontból is jó, ha iskolánként egy-egy tanár irányítja a mozgalmat. Végül arra hívja fel a figyelmet, hogy a magyar diákok ne kezdjék a levelezésüket rögtön irredenta propagandával, hanem először igyekezzenek maguknak őszinte barátokat szerezni, akik azután ezt a kérdést is más szemmel fogják elbírálni.

Szalkai Zoltán.

Budapesti Polgári Iskola 1936/37. I. évf. 3. és 4. szám.

Hilbert Károly: Milyen a jó nevelő tanár? c. cikkében sorra veszi a nevelés tényezőit: nevelő, gyermek, nevelési eszközök és azt vizsgálja, hogy ezek milyen nevelő hatásokkal rendelkeznek, mindig az iskola és a nevelőtanár feladatát tartva szem előtt. Nagyon fontosnak tartja az osztály nivellálását, vagyis az egyes tanulók között lévő különbségek elsímítását. Ezt szolgálhatja az is, ha a tanár minden óra előtt kiteszi előzetes megfigyelés céljából a következő tanításra vonatkozó anyagot. Így önként adódnak a megoldásra váró problémák. A tanításnál fontos elv, hogy inkább keveset, de alaposan végezze a tanár, az új ismeret szerzésekor a gyermeknek lehetőleg minden érzéke igénybe legyen véve. Rámutat még arra, hogy a jó nevelőtanárnak hogyan kell a tankönyvet helyesen használnia, mi a vázlatfüzetek jelentősége. Végül, hogy elérje a végső célt, az önnevelést sok szeretettel kell a tanárnak bánnia növendékeivel, hitet kell bennük ébreszteni a munka sikeréhez és fejleszteni akaratukat.

Reuter Ágost: A konstruktív rajzolás-ról ír. 10 éven át gyűjtött statisztikai adatokkal kimutatja, hogy 500 egyén közül, akiket megkérdezett az irányban, hogy mi hasznuk volt a rajztanításból, 340 számára az teljesen meddő maradt. A rajznak mai fontos szerepe miatt központi helyet kell biztosítani az iskolai oktatásban. Tanítása konstruktív eljárással vezet eredményre, vagyis arra, hogy legvégső fokon a a rajz az értelem kifejezője legyen. Elgondolását a szerző sok világos illusztráción mutatja be. — *Az ifjúsági önképzőkör a polgári iskolában.* Gróf Festetics Pálné cikke bővelkedik az ifjúsági önképzőkör nemes céljait szolgáló eszközök felsorolásában. Leírja az önképzőkör szervezetét, melyben különösen figyelemre méltó a különböző szakosztályok és feladataik körvonalozása. Végül néhány összejevetel programját közli. — *Loschdorfer Anna: A néphagyomány kincse nevelő-oktatásunkban* c. cikkében arról a tapasztalatáról számol be, hogy milyen jól fel lehet használni a vidékről bekerült, vagy még mindig odatartozó tanulóknak a népi életből szerzett élményanyagát a hagyományok megőrzésére és ezzel kapcsolatban ismeretszerzésre is. Leírja, hogy jutott ilyen módon egy értékes népballadához, melynek dallamát és szövegét is közli.

Dús Ferenc: Az óra számonkérő része. A cikk első részében rámutat az író a régimódi „feleltetés” hibáira. Kifejti a számonkérés céljait. Ezek: 1. az előző óra